

had in 1873 eene kerkelijke organisatie doorgevoerd, die er toe leidde, dat de positieve elementen der kerk zich verplicht zagen, eene vrije kerk te stichten. Daarom gevoelden de radicalen zich zedelijk verplicht om voor de Staatskerk in de bres te springen.

In Genève was het echter de radicale partij, die de scheiding doordreef waarom zij dit deed, is niet te verklaren. De orthodoxen waren steeds van oordeel, dat de kerk niet afhankelijk zijn mocht van eene regering, die neutraal of indifferent tegenover de kerk stond; maar tot hertoe wilden de radicalen daarnaar niet luisteren. Toen in 1880 de orthodoxen de scheiding verlangden, waren de radicalen er tegen en het volk verwierp de scheiding met 9.300 tegen 5000 stemmen. In 1897 stelden de socialistische voor het budget van eeredienst te schrappen, doch dit werd eveneens verworpen en wel met 7700 tegen 3300 stemmen. De predikant A. Keller schreef in zijn „Gemeenteblad“, dat de wet op de scheiding niet de vrucht eener volksbeweging, maar gesproten was uit het hoofd van eenige politici, die daardoor uit hunne ongelegenheid wilden komen daarbij werkte het voorbeeld van Frankrijk aanstekelijk.

In Genève bestaan vier staatkundige partijen, de radicalen, socialisten, ultramontanen en democraten, die ook wel liberaal conservatieven genoemd worden. De strijd over het regeringskasteel wordt steeds gevoerd tusschen de radicalen en democraten. Geen partij is echter sterk genoeg om zonder hulp van eene andere partij de overwinning bij de stemmen te behalen. De radicalen hebben de hulp noodig van de socialisten en de democraten van de Ultramontanen. Wanneer de radicalen wat te zeer overhellen tot de socialisten, dan swenkt geregeld een groep van gematigde radicalen naar de democraten. Wanneer de democraten te veel naar de oogen der ultramontanen klijken, dan loopt een deel der democraten tot de radicalen over. Aan dien toestand wilde de radicale partij een eind maken. Zij stelde daarom scheiding van kerk en staat voor, om daardoor de de socialisten en de ultramontanen aan hare zijde te krijgen. De socialisten waren steeds tegen het budget van eeredienst, de ultramontanen werden er voor gewonnen, doordat hun de schoone Notre-Dame kerk beloofd werd, die zij tegen een geringe schadevergoeding van de Oud-Roomschen zouden krijgen. Deze laatste, die zich tot hertoe alleen door Staatsubsidie konden staande houden, zullen dus de meeste schade lijden.

Uit een politiek oogpunt hebben dus de radicalen verkregen wat zij hebben wilden. Het verband tusschen de democraten en de Roomschen is verbroken, dat was hun doel. De orthodoxen, die bij voorgaande gelegenheden voor de scheiding waren, kwamen nu in een moeilijke positie. De doorslag werd gegeven doordat 17 orthodoxe predikanten zich voor de scheiding verklaarden. Ook moet men niet vergeten, dat de ideën van Vinet bij meniggeen ook in Zwitserland weerklinkend gevonden hadden, en men weet dat Vinet steeds een vurig voorstander geweest is van de onafhankelijkheid der kerk. Nu was het oogenblik gekomen om deze ideën te verwezenlijken.

Het ging niet aan om de Roomsche kerk dezelfde financiële voordelen te geven als de Protestantische staatskerk, die financiële gevolgen, die daaruit moesten voortvloeien zouden nooit door het volk zijn goedgekeurd.

Het is te verstaan, dat velen tegen de gevolgen van de scheiding, die nu tot stand kwam, opzien. In een brief van een predikant uit Zuid-Frankrijk was de klacht te lezen, dat zijne kerk, nu geen staatsactement meer ontvangen werd, ten doode was opgeschreven. En zoo verklaarde ook 32 predikanten van het canton van Genève, dat de nationale kerk van Genève de invoering van de scheiding, wel niet zou overleven; het consistorium van Genève bezwoer de stemgerechtigde bevolking, het erfdeel der vaderen niet prijs te geven, natuurlijk omdat het overtuigd was, dat de kerk niet in staat was om in hare eigene behoeften te voorzien. Maar wanneer de kerk, gelijk het consistorium verzekert, nooit zoo levend geweest is als tegenwoordig, dan kan zij den toekomst zonder bezwaar te gemoet gaan.

Het consistorium is daarom daags nadat de scheiding was aangenomen, aan den arbeid getogen om eene nieuwe organisatie der kerk te ontwerpen, waarbij zoowel voor als tegenstanders der scheiding de handen in elkander sloegen. Wij verwachten, dat hetgeen de vijanden der kerk ten kwade bedacht hebben, tot heil van de kerk van Genève zijn zal.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE KLEINKINDEREN.

WEGENOMEN.

II.

Enige weken gingen voorbij, waarin Benoit niets hoorde, dat hem verder ontruste. Reeds begonnen hij en zijn vrouw te hopen, dat het kwaad, 'twelk hen bedreigde, niet komen zou, toen helaas, hun vrees werd bevestigd.

Op een vergadering of lever in een samenkomst, waarbij gepredikt zou worden, deelde de leeraar mee, dat er weder vervolging aanstaande was. Dat zou men, zeide hij, ook zeker welziden in Normandië bemerkten. Daarom was het zaak met groote voorzichtigheid te handelen en vooral geheim te houden, waar men een volgend maal zou vergaderen.

Dat waren droeve tijdingen, die het hart van Benoit en van zijn vrouw met zorg en angst vervulden. Wat moesten zij doen? Ze zagen het gevaar naderen, voor hen zelf en voor hun kinderen, maar hoe konden ze het ontgaan?

Lang en breed spraken ze er samen over. Eindelijk besloten ze, dat vader Benoit eens naar Luneray zou gaan, een plaatsje niet ver van Grenville. In Luneray woonden namelijk de twee grootvaders van Maria en Elizabeth, de vader van Benoit en die zijner vrouw.

„Ik zal eens hooren wat vader zegt“, sprak de man des huizes; „hij is bij de tachtig en heeft veel ervaring en wijsheid. Wellicht weet hij goeden raad te geven.“

„Ja, doe dat“, zei de vrouw; „ge kunt dan meteen bij mijn vader eens aanloopen, en hooren wat hij denkt. Hij heeft den tijd der dragonnades ook nog beleefd — want hij is nu al twee en tachtig — toen ze soldaten uitzonden, om ons te dwingen, ons geloof prijs te geven. Hoort eens wat hij raadt te doen.“

Een paar dagen later ging Benoit naar Luneray, natuurlijk zonder aan vreemden te zeggen wat hij doen ging. Hij bereikte gelukkig het plaatsje, en trof zijn vader in welstand. In korte woorden deelde hij hem de droeve tijdingen mee.

De oude man kon wegens zijn hooge jaren, reeds eenigen tijd de predikatiën niet meer bijwonen, die vaak op afgelegen, moeilijke bereikbare plaatsen werden gehouden. Hij vermoedde dan ook niets van het onheil dat dreigde, en verschrikte hevige, toen zijn zoon hem mededeelde wat hij wist.

„Dat kan een booze tijd voor ons worden, Jérôme“, sprak de vader. „We moeten het in des Heeren hand stellen, en voortdoen wat wij kunnen. Ik zou gaarne uw vrouws vader er ook eens over spreken. Hij is een verstandig man. Ik zal hem even laten roepen.“

Dat was juist wat Benoit wenschte. Een half uur later reeds verscheen zijn schoonvader, die wel begrepen had dat er iets bijzonders moest zijn. Toen hij vernomen had wat er gaande was, zei hij:

„Dat gaat weer terug naar de oude tijden, nu een zestig jaar geleden. De koning heeft zich zeker weer laten beleszen door de geestelijkheid. Wat staat ons te doen? Vluchten gaat niet, want waarheen zou ons? En toch, Jérôme moeten we een uitweg vinden. Want er dreigt zeker gevaar, vooral vrees ik, voor uw kinderen.“

Benoit trilde, als zag hij zijn meisjes reeds weggeroofd, en sprak:

„Zou ik de kinderen niet ergens in het zuiden kunnen brengen? We hebben daar immers veel vrienden?“

„Zeker Jérôme, maar weet wel, lang vóór ge in het Zuiden zijt, met de kinderen, zijn ze u ontruikt en zit ge zelf gevangen.“

„Ja, merkte Jérôme's vader op, dat moogt ge niet wagen. 't Best is, dunkt mij, dat ik eens onderzoek bij een vriend van mij, die een paar uur van hier woont. Hij woont heel afgezonderd, en zou wellicht, als het gevaar dreigt, althans de kinderen kunnen bergen. Wat u, uw vrouw en ons betreft, weet ik niet zoo aanstands wat te raden. We moeten eens ernstig denken en vooral des Heeren aangezicht zoeken; dan zullen we verder zien.“

Nog geruimen tijd bleven de drie mannen bijeen. Toen, nadat zij samen hadden gebeden, nam Benoit met een beswaard, maar toch niet ontmoedigd hart, de terugreis aan, weinig denkend, dat hij de grootvaders zijner kinderen voor het laatst gezien had.

Thuis gekomen, deelde hij zijn vrouw mee wat er besproken was. Zij had er veel tegen, dat de meisjes van huis zouden gaan. Doch haar man zei:

„Hoor eens, Marie; 't is nog zoo ver niet. Mischien wendt de Heere het gevaar nog af. Maar zoo niet, wat is dan beter, dat onze kinderen bij vreemde, maar godvreezende menschen een tijd lang zijn geborgen, of dat ze in een klooster worden opgevoerd in de dwaalleer van Rome?“

Op die vraag behoeft de moeder geen antwoord te geven. Zij wierp een blik vol teedere bezorgdheid naar het bed, waarop de beide meisjes reeds rustig sliepen, en ging straks zelf ter rust, het hoofd vol gedachten.

Een paar weken later keerde Benoit tegen den avond van het veld huiswaarts, gezeten op een wagen die een heele lading hooi vervoerde, dat geborgen moest worden.

Just toen hij van zijn land den weg opreed, kwam er een kudde schapen aan. Of nu deze dieren of wel de blaffende hond, het paard voor den hooiwagen deden schrikken, genoeg, het dier begon eensklaps te steigeren en rukte zoo aan den wagen, dat deze kanteelde en het volgende oogenblik met een geweldigen smak omalooft.

Benoit tuimelde van den bok en werd tegen den grond geslingerd. De herder, die het zag, schoot toe, gelijk eenige andere dorpelingen, om Benoit te helpen, die vlak achter het paard lag, dat ook gevallen was, en geweldig traptte. Eerst moest echter het hooi op zij gebaald, toen kon men Benoit wegtrekken. Hij zag doodsbleek en gaf geen bewijs meer van leven. Toen het paard met veel moeite op de been was geholpen, legde men Benoit op het hooi, dat nog op de kar lag en reed zoo zachtjes naar het huis waar de scheerder woonde, die tegelijk wondheeler was. Een der boeren ging intusschen Benoit's vrouw waarschuwden, dat haar man een ongeluk was overkomen.

Toen Marie, haastig aangehoopen, bij het huis van den heelmeeester kwam, stond deze bij den wagen waarop Benoit lag, en was bezig hem iets in den mond te gieten. Daar luisterde hij even, en schudde ernstig het hoofd.

Marie gaf een gil toen zij dat zag en riep: „Is hij dood?“

De geneesmeester haalde de schouders op, en luisterde weer. Eindelijk zei hij: „Blijf hier binnen wachten. Ik zal zien wat ik doen kan.“

Maar toen de vrouw was weggegaan, sprak hij droevig tot de omstanders: „Er is niets aan te doen. Hij heeft, denk ik, een trap van het paard gekregen; hij is dood.“

En meer dan een, die dat hoorde, wischte zich een traan uit het oog.

HOOGENDIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Mijdsrecht, J. van Loo, te Winsum (Fr.). — Heerjansdam en Voorst, Dr. F. W. Grosbeide, cand. te Amsterdam. — Dinteloord, R. Smeling, te IJselmonde. — Waarder, J. Sybesma, te Hattum.

REDANKT: Zaamslag, S. Idema, te Schildwolde (Gron.).

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Est, J. M. Mulder Jr., cand. te Utrecht. — Sneek, G. Horreus de Haas, te Bergum. — Loosduinen, N. A. Becht Jr., te Kolderveen a.d. — Grave en Moll (N.-Br.), C. Struick Posthumus cand. te Hem (N.-H.). — Burum en Munnekezijl (toez.), J. Hoekstra, cand. te Sloten. — Diemen, N. Warmolts, te Ternaard. — Slidrecht, C. Kunat, te Heerenveen.

AANGENOMEN: Wespel (Geld.), A. M. den Ouden, te Kockengen. — Sneek, G. Horreus de Haas, te Bergum.

REDANKT: Wedde, P. Niermeijer, te Bakkeveen. — 's-Gravenmoer, C. Brunt, te Oud- en Nieuw-Gastel. — Oudewater, A. Prins, te St. Maartensdijk. — Eindhoven, H. K. S. Ph. Begemann, te Ammerstol. — Oostereind, P. Heijmans Visser, te Ylst. — Mijnsheerenland, F. G. Hospers, te Kethel en Spaland.

Door de classis Zwolle werd in hare vergadering van 1 Aug. 1907 de heer O. Boersma, cand. aan de Theol. school te Kampen, preparator geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar gesteld in de Geref. Kerken.

Advertentiën.

Hedenavond ontiep, zacht en kalm, onze geliefde Moeder
AKKE DIRKS REINSMa,
wed. van D. R. HOORNSTRA,
in den ouderdom van 77 jaar en bijna 6 maanden.
R. D. HOORNSTRA,
F. HOORNSTRA—LUTGENDORFF.
Makkum, 3 Augustus 1907.

Heden leed de Geref. Kerk te Maasland een gevoelig verlies door het overlijden van onzen geachten Medebroeder in de bediening

AREND NOORDAM.

Jaren lang heeft hij, bijna onafgebroken, de gemeente in 't ambt gediend.

Omdat hij geloofde, sprak hij en hij deed het met vrijmoedigheid. Omdat hij Christus en Zijne gemeente liefhad, diende hij en hij deed het met vurigheid van geest en trouw.

Thans rust deze vermoeide van kracht en geniet het genadeloon, den trouwen dienstknecht toegesegd. Zijn nagedachtenis blijft onder ons tot zegening. Zijne werken volgen met hem. Zijn voorbeeld zij ons ten spoorslag.

Betoone de Heere Zich aan Zijne nage-laten betrekkingen de Vader der barmhartigheid en de God aller vertroosting.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk voornoemd,
J. J. BERENDS, Voorz.
W. v. VLIET W., Scriba.

Maasland, 4 Augustus 1907.

Aangeboden:

Zitkamer met 2 Slaapkamers en volledig Pension, zeer geschikt voor twee broeders of vrienden. Vrije beschikking over uitmuntend Huisorgel. Adres: Kwakersplein No. 9, 1e Etage, bij de Bilderdijkstraat, Amsterdam.

TE HUUR gevraagd

te Amsterdam een gemeubileerd huis of bovenhuis van drie tot vijf kamers (keuken inbegrepen) omtrek Vrije Universiteit. Br. fr. aan den Heer M. PILAAR, Prinsensstraat 66, Utrecht.

EISMA & Co.

Noordeinde 20, den Haag.

Kassiers

Commissionairs in effecten.

GEREFORMEERD GYMNASIUM te KAMPEN.

Het tweede TOELATINGS-EXAMEN voor de verschillende klassen zal D. V. gehouden worden Dinsdag 3 September.

Den Rector:
Dr. J. J. ESSER.

HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

Speciale goedkope uitstapjes

één maand geldig.

dagelijks verkrijgbaar vanaf 1 JULI tot en met 30 SEPTEMBER, tegen zeer verlaagd tarief. Voorbeelden: De prijs voor een reis heen en terug bedraagt van en naar AMSTERDAM naar en van:

	1ste klasse	2de klasse	3de klasse
ALMELO	f 7.05	f 5.30	f 3.53
DORDRECHT	„ 6.00	„ 4.51	„ 3.00
ENSCHDEDE	„ 7.80	„ 5.86	„ 3.90
HENGLO	„ 7.65	„ 5.75	„ 3.83
LEEUWARDEN	„ 6.75	„ 5.07	„ 3.38
OLDENZAAL	„ 7.95	„ 5.98	„ 3.98
ROSENDAAL	„ 7.20	„ 5.41	„ 3.60
RUURLO	„ 6.60	„ 4.96	„ 3.30
WINTERSWIJK	„ 7.35	„ 5.52	„ 3.68

Goedkoopste Reisgelegenheid! — Snelste Verbindingen!

Reizende met H.S.M. treinen is oponthoud onderweg op alle tussenstations geoorloofd.

Kinderen beneden 10 jaar half geld, beneden 4 jaar vrij.

Tarief met voorwaarden gratis aan alle stations reisbureaux, en bestelkantoren verkrijgbaar.

Abonneert U op DE HAVENBODE.

ZEEVISSCHERIJ en HANDELS-COURANT.

Officieel Orgaan van de Permanente Commissie uit de Reederij.

Hoofdredacteur: P. HOOGENRAAD.

DE HAVENBODE geeft de nieuwste marktberichten van alle vissersplaatsen in Nederland. DE HAVENBODE ONTVANGT DEZE BERICHTEN REGELRECHT UIT OFFICIELE BRON.

DE HAVENBODE geeft op verzoek der Belgische abonné's de nieuwste berichten der voornaamste Hollandische Kaasmarkten.

DE HAVENBODE bevat veel wetenswaardig betreffende de visscherij, visch- en oestertel, buitenlandsche vischmarkten, de vissersvloot, enz. enz.

DE HAVENBODE verschijnt iederen Woensdag en Zaterdag, en kost f 5.— per jaar franco per post.

DE HAVENBODE wordt op aanvraag gedurende eenigen tijd gratis ter kennismaking toegesonden.

DE HAVENBODE wordt uitgegeven door C. BROUWER, 's-Gravenhage, Dunne Bierkade 31. Telef. Inter. 923.

DE HAVENBODE is het beste Advertentieblad voor allen, die met H.H. Reederij zaken wenschen te doen.

LEVENSVERZEKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND - - VERZEKERING INBRAAK

DEN HAAG (vroeger Zülphen). Directie HENNY. KAPITAAL f 4.000.000.00. RESERVEFONDS ruim f 1.235.000.00

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN

Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Damrak 60.

Bijkantoren: AMSTERDAM, Dam 13-15-17.

HILVERSUM, Langestraat 65.

HAARLEM, Kruisweg 69.

ROTTERDAM, Zuidblaak 62, bij het Postkantoor.

Belasten zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS.

Nemen en geven GELDEN op PROLONGATIE.

Sluiten BRLEENINGEN.

Ontvangen GELDEN à DEPOSITO tegen dagelijks vast te stellen rentekoers.

Wisselen VREEMDE BANKNOTEN en MUNTSPECIEN.

INCASSO-BANK,

Amsterdam—Rotterdam—Almelo.

Volgestort Kapitaal f 8.000.000.—

Reserve f 1.037.589.12

Opent op overeen te komen voorwaarden handelscredieten aan geaccrediteerde handelaars en Industrieelen.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

WESTERMARKT No. 21

AMSTERDAM.

H. de Vries,

Commissionnair in Effecten.

Achter St. Pieter 27.

UTRECHT.

P. SUBRANDIJ,

Wijnhandel. — Enkhuizen.

Bijzonder aanbevolen morgenwijn

Fine old Portwijn „ „ „ per flesch f 1.25

Superior Witte Portwijn „ „ „ f 1.25

Sherry Ideal „ „ „ „ f 1.25

Per 12 flesschen, des verkiezende gesorteerd, à f 15.— franco.

RHEUMATIEK-REMEDI.

Het beste middel tegen jicht en Rheumatiek.

Attestenboek gratis.

Prijs per flacon 60 cts. franco bij vooruitbetaling.

K. S. DE BOER, Generaal Agent, Sneek.

Door dezen betuig ik mijnen hartelijken dank voor het uitstekende geneesmiddel, Rheumatiek Remedie, daar ik ruim een half jaar er mee gesukkel heb en nu ben ik genezen.

w. g. t. B. H. te Vaanholt.

Apeldoorn.

Spaarbank

VOOR DE

Stad AMSTERDAM.

De zittingen worden gehouden

tot Inbreng en Terugbetaling

ELKEN WERKDAG des morgens van 9½

tot 12½ uur en des avonds van 6½ tot 8½ uur.

In het Hoofdbureau, Singel No. 546 bij de Vijzelstraat.

ELKEN WERKDAG des avonds van 6½ tot 8½ uur.

In de Bijbureaux:

1. Laurierstraat No. 123;

2. Bilderdijkstraat No. 128 bij de Kinkerstraat;

3. Ferdinand Bolstraat No. 108;

4. rste Van Swindenstraat No. 21 bij de Linnaeusstraat.

ELKEN DINSDAG en ZATERDAG des

avonds van 6½ tot 8½ uur in

5. „Het Zeemanshuis“, Kadijksplein No. 5.

RENTESCHRIJVING vindt plaats:

In het Hoofdbureau elken werkdag en in de Bijbureaux, op bovengemelde dagen, indien zulks van te voren aangevraagd wordt.

Namens het Bestuur:

E. W. INSINGER,

E. J. EVERWIJN LANGE,

Voorzitter. Secretaris.

Amsterdam, 2 Januari 1907.

R. C. VERWEIJCK,

Vragenboekje op de Leerplichtwet

ten dienste van ouders, onderwijzers, enz.

Prijs f 0.25.

Amsterdam.

W. KIRCHNER,

Uitgever.

Boek- en Courantdruckerij:

ROUYER, KROON & JARSLA.

Amsterdam.

Dit blad wordt geregeld bijdragen van medewerkers in blad betreft, te adresseren de ADMINISTRATIE; Jaarlijken, die later kunnen voor het nummer

„Ook hunne

En het aan hunne wen en

In de Schrift moet kens er bij. Niet alle ook de kleinen, tot : moeders borst, a den in de besniedenis, vindt uitdrukking, maar, ool : of de Schrift dien derkens in het Heili inleidt.

Als er in Joel's da dreigt, door een droog was, dan roept de pro uit. Heel Israël moet verschijnen, en in vast bij God zoeken. En n melt het volk, heiligt dert de oudsten, en kinderens in die de b

Onder Josafat evenu volksramp niet in dre vijand. Ammoniet e oude ervijanden, had om Juda te vernietigen. al 't volk op tot vast smeeeking op Sion voor En dan heet het: „Juda voor het aangesi hunne kinderens, hun zonen.“ Dus weer de bij, en van de groote onderscheiden; en dat vijand af te smeeken.

Omgekeerd, als er komst verleid is, en weer rookt, en het ter redde Israël jubelt vo staat het er evenzo: jubel de kinderens de en waren vroolijk, i vroolijk gemaakt met en ook waren de vro vroolijk.“

Geheel ditzelfde kom van den psalmist: „Uit derkens en der zuigelin gegrondvest.“ En van kinderens gaat 't op van het kindeke over, ving van uw Heilan waarneemt, en hem ho toch de kinderens to 't eind zelfs aan zijn gr toevoegen: „Indien ge kinderens, ge zult in kunnen ingaan.

Alzoo in dat éne: „ worden“, heel het E machtwoord saamgeval vooraf voor de gekonij van noode.

Onze twintigste eeuw van het kind“ noemen, en majesteit van het kind“ verteld, dat, zoo wij de bedierven, er geen zonc erzonde, in het kinde hooge taal waarin teg kinderverwaarloozing n bij veel kwaads schuilt, een oppervlakkige druk opvatting der Schrift n

Een kindeken, nu jui wicht, maar een gewoo jonge jaren, trekt u onw straat iets magneetisch kindeken uit. Iets bl zoals ge 't bij de groot En dat zoo naief, zoo : half verlegen er mee, d kinderlijk lieve he zijn God; dat is 't stei heid dat God er op 't kindeken nog, eer groot en wijs mensc Met iets zoals 't en ben, bijna soms iets zeggen. En nu betuigt Schrift, dat God zelf, schiep aan dat enge in het kindeken een

En daarom hoort u Er bij in het Verbond, ligdom. Er bij in de als er gedankt en gejut Neen, niet eerst wa ken groot zal zijn en ' om 't dan eerst, mits 't v Heilige te brengen; m is, zoodra het aan de